

Список використаних джерел:

1. Чигиринський А. Роль цифрових екосистем в інноваційно-технологічній розбудові економіки України // *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 3(12). С. 115–120. DOI:10.32782/dees.12-21.
2. Сімків Л. Є. Система цифрової трансформації інноваційної екосистеми // *Науковий вісник ІФНТУНГ*. 2025. № 1(31). С. 112–119.
3. Семикіна М. В. Цифровізація економіки як рушій розвитку інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні // *Вісник СНУ ім. В. Даля*. 2025. № 3(289).
4. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року. Розпорядження №1351-р від 31.12.2024.
5. Іванцов С. Стратегічні основи розвитку цифрової економіки в Україні // *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 4(80).

Черчик Л.М.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

**ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ
ПРИРОДНИХ ЛІКУВАЛЬНИХ АКТИВІВ**

У системі економіки природокористування підприємницька діяльність у сфері використання природних лікувальних активів формується на перетині економічних, екологічних і соціальних інтересів. Відповідно, інструменти її стимулювання мають багатовимірний характер і спрямовані не лише на активізацію господарської діяльності, а й на забезпечення раціонального, відтворювального та екологічно безпечного використання природних лікувальних ресурсів. Тому призначення інструментів стимулювання підприємницької діяльності у сфері використання природних лікувальних активів полягає у цілеспрямованому впливі на економічні інтереси суб'єктів бізнесу з метою забезпечення ефективного залучення природних лікувальних активів у господарський обіг за умов їх збереження, відновлення та соціально орієнтованого використання [1].

З позицій економіки природокористування зазначені інструменти виконують подвійну функцію. З одного боку, вони спрямовані на зниження підприємницьких ризиків, підвищення інвестиційної привабливості та

формування стабільних доходів суб'єктів господарювання. З іншого боку виступають засобом регулювання інтенсивності та способів використання природних лікувальних активів, забезпечуючи баланс між економічною вигодою та екологічними обмеженнями [2].

Отже, особливістю інструментів стимулювання підприємницької діяльності у сфері використання природних лікувальних активів є їх інтеграційний характер, що поєднує ринкові механізми, державне регулювання та інституційні обмеження. На відміну від традиційних інструментів підтримки бізнесу, вони мають бути орієнтовані не лише на зростання прибутковості, а й на підтримку відтворювальної спроможності природних лікувальних ресурсів.

Водночас інструменти стимулювання у цій сфері мають враховувати просторову та регіональну специфіку розміщення природних лікувальних активів. Це зумовлює необхідність поєднання загальнодержавних механізмів із регіональними програмами підтримки підприємництва, орієнтованими на розвиток курортно-рекреаційних територій і локальних економік [3, 4].

Застосовувані в Україні економічні інструменти стимулювання підприємницької діяльності характеризуються нецільовою орієнтацією, недосконалою екологічною диференціацією та невисоким рівнем стимулювання «зелених» інвестицій і ресурсозбереження. Перехід до більш цілеспрямованих, прозорих та євроінтегрованих моделей економічних стимулів (зокрема, диференційованих податкових пільг за «зелений» та ресурсозберігаючий розвиток, екологічних податкових кредитів, систем торгівлі викидами тощо) є ключовим для підвищення сталості підприємницької діяльності та раціонального використання природних ресурсів [5, 6].

Основним вектором змін вважаємо перехід від переважно фіскальної моделі регулювання до стимулювально-інвестиційної, зорієнтованої на: заохочення ресурсозбереження та відтворення; екологізацію підприємницьких рішень; довгострокову інвестиційну привабливість природоресурсних секторів; узгодження економічних, екологічних і соціальних інтересів.

У цьому контексті доцільне запровадження галузево адаптованих підходів до справляння екологічного податку, які передбачають залежність податкового навантаження від дотримання режимів санітарної охорони курортів, рівня техногенного навантаження на природні лікувальні ресурси та наявності програм їх моніторингу й відновлення, що відповідає рекомендаціям екологічно орієнтованого податкового регулювання [5, 6].

Важливим напрямом адаптації економічних інструментів є формування системи податкових пільг інвестиційно-відтворювального типу, орієнтованих саме на курортно-рекреаційну сферу. Відповідно до стратегічних документів регіонального розвитку та Державної стратегії регіонального розвитку України,

податкові стимули доцільно пов'язувати з інвестиціями у модернізацію санаторно-курортної інфраструктури, впровадження ресурсозберігаючих технологій та фінансування заходів з відновлення природних лікувальних активів [7]. Такий підхід відповідає теорії екологічних інвестиційних стимулів, згідно з якою податкові пільги мають виконувати функцію каталізатора сталих трансформацій, а не короткострокової підтримки бізнесу [1, 2].

Окремої адаптації потребують рентні та платіжні механізми за використання природних лікувальних активів. Законодавчо встановлена система рентної плати за користування надрами, визначена Кодексом України про надра та Податковим кодексом України, здебільшого орієнтована на фіскальне вилучення ресурсної ренти і недостатньо враховує відтворювальні аспекти. У курортно-рекреаційній сфері доцільний перехід до відтворювально орієнтованої рентної моделі, у межах якої розмір платежів залежить не лише від обсягів використання ресурсів, а й від результатів геоекологічного моніторингу та інвестицій суб'єктів господарювання у підтримання природних властивостей родовищ, що узгоджується з підходами екосистемної економіки.

Інституційна адаптація економічних інструментів у курортно-рекреаційній сфері доцільна шляхом запровадження інтегрованих дозволів на використання природних лікувальних активів, які поєднують економічні умови діяльності з екологічними обмеженнями та вимогами до збереження лікувальних властивостей ресурсів. Такий підхід відповідає принципам інтегрованого управління природними ресурсами, закріпленим у національному екологічному законодавстві та підтриманим у працях із інституційної економіки природокористування.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що галузева адаптація економічних інструментів стимулювання підприємницької діяльності у сфері використання природних лікувальних активів і курортно-рекреаційної діяльності передбачає перехід від уніфікованих фіскальних механізмів до відтворювально орієнтованої системи стимулів. Така система забезпечує узгодження інвестиційної привабливості курортів із завданнями збереження лікувального потенціалу територій і формує економічні передумови для сталого розвитку курортно-рекреаційних регіонів, що відповідає стратегічним цілям державної політики у сфері природокористування та регіонального розвитку.

Список використаних джерел:

1. Даценко О. Ф. Економічні інструменти екологізації економіки України на шляху до ЄС. *Євразійський академічний дослідницький журнал*, 2020. № 2(34). С. 53–59. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/9212>

2. Сохацька О. М. *Економічні інструменти екологічної політики в умовах сталого розвитку* : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 256 с.

3. Карлін М. І. *Форми фінансового стимулювання екологічної відповідальності бізнесу, територіальних громад і громадян. Демографія та соціальна економіка*. 2017. № 3 (31). С. 89–99.

4. Кравців В. С. *Економічні механізми природокористування в регіональній політиці* : монографія. Львів : ІРД НАН України, 2018. 312 с.

5. OECD. (2017). *Green growth indicators 2017*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264268586-en>

6. Costanza R., de Groot R., Sutton P. et al. *Changes in the global value of ecosystem services*. *Global Environmental Change*. 2017. Vol. 26. P. 152–158.

7. *Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки* : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: [Про затвердження Державної страт... | від 05.08.2020 № 695](#)

Шановал К. О.,

здобувач вищої освіти,

Суворова І.М.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри промислового маркетингу

Національний технічний університет «Київський політехнічний

інститут імені Ігоря Сікорського»

РОЛЬ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах високої мінливості ринку та вичерпання ефективності цінової конкуренції, стратегічно сформована товарна політика стає ключовим інструментом забезпечення стійких конкурентних переваг підприємства. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю гнучкого управління асортиментним портфелем, де унікальність пропозиції, стабільно висока якість та впровадження інноваційних продуктів формують фундамент довгострокової лояльності споживачів.

У теорії маркетингу товарна політика - це не просто створення продукту, а комплексне управління його цінністю для споживача. Вона охоплює формування асортименту, контроль якості, розвиток бренду та сервісну підтримку. Головна мета - зробити товар максимально корисним для покупця та швидко адаптувати його до нових ринкових трендів.

Конкурентні переваги компанії формуються насамперед через конкурентоспроможність її продукції. Згідно із сучасними фаховими підходами,